

různé

K VOJENSKÉ SÍLE A VOJENSKÝM MOŽNOSTEM ČÍNY

Plukovník
PhDr. Vladislav Rybecký, CSC.

Vojenskou sílu Číny determinuje ekonomický, vědecký, sociální, morálně politický a vojenský potenciál, množství a kvalita lidských zdrojů a další faktory. Čína je po Sovětském svazu a Kanadě třetí největší země na světě, její rozloha činí 9 597 520 km², tj. 25 procent rozlohy Asie a ¼ zemské souše. Je nejlidnatějším státem na naší planetě; její počet obyvatel se odhaduje na 1 miliardu. Od roku 1949 se zvýšil počet obyvatel Číny asi o 400 milionů. Vojenské povinnosti podléhá každoročně přes 10 milionů branců. Z tohoto počtu se na základě pečlivého výběru povolává do armády asi 15 procent. Čína má značné surovinové bohatství, zejména zásoby uhlí, železné rudy, barevných kovů a další. Přes svou velkou zaostalost má rozsáhlý ekonomický potenciál, vysokou průmyslovou i zemědělskou výrobu. V celkových ukazatelích a absolutním objemu hlavních průmyslových i zemědělských výrobků (ocel, uhlí, nafta, obilí aj.) patří Čína mezi prvních 10 zemí na světě. Současně je úroveň průmyslové i zemědělské výroby v přepočtu na jednoho obyvatele velmi nízká a Čína je asi na stém místě na světě. Čína vytvořila určitou vědeckou a výrobní základnu v oblasti jaderných a raketových zbraní. Jaderný výzkum je soustředěn v ústavech Čínské akademie věd, Vojenské akademii věd a v univerzitách, zejména v Pekingu, Tientsinu a Chung-Kungu. V Lao-čou je od roku 1962 v provozu závod, který za pomoci difuze může vyrábět uran 235. Tento závod byl v posledních letech značně modernizován. Dále byl dán do provozu chemický závod v Jü-menu, který vyrábí plutonium 239. Závody, které vyrábějí jaderné a raketové zbraně, jsou přednostně vybavovány nejmodernější technikou a intenzivně se budují. Čína od roku 1964 vlastní jaderné a raketové zbraně. V roce 1970 vyslala na oběžnou dráhu první umělou družici Země a v roce 1980 vyzkoušela mezikontinentální balistickou střelu.

Čínská vojenská síla je rozporná, nesourodá, ale nebezpečná protimírová veličina. Je nástrojem hegemonistické politiky pekingského vedení. Při její výstavbě nemůže toto vedení postupovat tak rych-

le, jak by si přálo. V Číně existuje řada objektivních a subjektivních limitujících skutečností, např. hospodářská zaostalost (Čína svým národním důchodem 152 dolarů na 1 obyvatele je na 125. místě na světě), nedostatečně rozvinutá průmyslová základna, značné slabiny v komunikační síti, v geologickém průzkumu, v plánování, sociální problémy (v zemi je přes 20 miliónů nezaměstnaných, asi 100 miliónů lidí trpí podvýživou), národnostní komplikace, velká negramotnost (kolem 400 miliónů), omezenost vědecké základny a školské soustavy a značný nedostatek kvalifikovaných a vědeckých, zejména technických kádrů (Čína má k dispozici asi 300 000—400 000 techniků, z toho 80 000 kvalifikovaných inženýrů a vědeckých pracovníků; potřebovala by jich však kolem 800 000). Pekingskému vedení se nedaří realizovat desetiletý plán hospodářské výstavby na léta 1976—1985, který předpokládal výstavbu 120 nových velkých průmyslových objektů. Militarizace prohlubuje disproporce mezi vojenskými a civilními hospodářskými odvětvími. To ve svých důsledcích stále více deformuje ekonomiku.

Budování vojenské síly Číny je již mnoho let preferováno a probíhá na úkor sociálních potřeb pracujících a vyváženého hospodářského rozvoje země. Cílem společenské výroby není již uspokojování potřeb společnosti, nýbrž mocenské zájmy pekingského vedení, které jsou hlavní hnací silou. Skutečným cílem výroby je rozšiřování vojenskoprůmyslové základny k uskutečňování velmocenské politiky. Na tomto základě se rozvíjí militarismus, který plodí svérázný vojenskoprůmyslový komplex.

Militarismus a vojenskoprůmyslový komplex v Číně se opírá o maloburžoazní nacionalistickou základnu a o režim vojenskobyrokratické diktatury. Vznikl na půdě deformované ekonomiky, kdy dělnická třída byla zbavena možnosti reálně ovlivňovat činnost stranických, státních a společenských orgánů, čímž byla vyloučena z tvorby vnitřní, zahraniční a vojenské politiky. Byl zrozen nacionalistickou, hegemonistickou a antisovětskou politikou a v jistém smyslu navazuje na tradice čínského feudálního militarismu. Čínský militarismus a vojenskoprůmyslový komplex se sblíží s agresivními kruhy imperialismu, s vojenskoprůmyslovými komplexy imperialistických států, s jejichž pomocí chce zvýšit vojenskou sílu Číny. Stal se důležitým a nebezpečným fenoménem nejen v Číně, ale v jisté míře i za jejími hranicemi.

Odhaduje se, že zbrojní výroba tvoří nyní více než 25 procent celkového objemu průmyslové výroby Číny. Produkuje všechny druhy klasických a nejmodernějších zbraní, např. ruční zbraně, kulomety, děla, minomety, tanky, protiletadlové zbraně, bojová vozidla, spojovací techniku, radary, válečné lodě a ponorky, rozličné typy bojových letadel, různé druhy jaderných a raketových zbraní.

Rozsah zbrojní výroby určuje skutečnost, že v jistém rozsahu (zejména kvantitou výroby lehkých ručních zbraní) zajišťuje nejpočetnější armádu na světě a lidové milice, jejichž počet čítá mnoho miliónů. Omezenou část zbrojní výroby Čína vyváží do některých rozvojových zemí, např. do Egypta, Pákistánu a Tanzanie.

Zbrojní výroba však přes svůj značný rozsah není schopna plně zabezpečit rostoucí potřeby čínských ozbrojených sil, zejména v technické dokonalosti, ale ani v kvantitě. Až na určité výjimky je průměrná technická kvalita zbraní a jiného vojenského materiálu na úrovni konce padesátých a počátku šedesátých let. Tím zaostává za vyspělými zeměmi o několik generací. Navíc neustálý rozvoj vojenské techniky urychluje morální stárnutí zbraní. V moderních armádách je běžnou praxí, že nejdůležitější zbraňové systémy jsou nahrazovány prakticky po pěti, sedmi letech. Tyto problémy a mnohé další nemůže čínská zbrojní výroba prozatím v plném rozsahu řešit.

Pekingské vedení k tomu využívá i spolupráce s imperialistickými státy. Západní mocnosti prodávají Číně moderní technologii pro výrobu strojů, zařízení a částečně i zbraní. Poskytují jí vědeckotechnické informace z oblasti jaderné fyziky, elektroniky, výpočetní techniky a z jiných vědeckotechnických úseků. Pomáhají Číně v rozvoji hutnictví železa, elektroniky, ropného průmyslu, v geologickém průzkumu, v těžbě barevných kovů, ve výrobě automobilů i letadel, ve stavbě přístavů, v rozvoji dopravy a spojů a ve využívání kosmického prostoru. Dodávají důležité průmyslové výrobky, např. automobily, kovoobráběcí stroje, elektrická zařízení, zařízení pro důlní průmysl, kontrolní a měřicí přístroje, válcovanou ocel a mnoho dalších výrobků. Důležitý význam mají dodávky automobilů, které pomáhají zvyšovat pohyblivost armády. Tato „civilní“ spolupráce slouží ve svých důsledcích i vojenským účelům, především tím, že pomáhá zkvalitňovat technickou základnu zbrojního průmyslu Číny a zvyšovat i jeho výrobní kapacitu. V západním tisku byla uveřejněna informace, že Peking je ochoten v zájmu realizace programu „čtyř

modernizací“ zadlužit se kapitalistickému světu částkou 100 miliard dolarů.

Na základě vědecké spolupráce mezi USA a ČLR byla podepsána dohoda o výstavbě velké urychlovače na předměstí Pekingu. Tento urychlovač má být dokončen do konce r. 1982. Během návštěvy ministra obrany USA Harolda Browna v Číně v lednu 1980 bylo dohodnuto, že Čína získá přístup k informacím družice Landsat-D, jež má být uvedena na oběžnou dráhu v roce 1981. Na území Číny bude zřízena jedna stanice. Družice Landsat-D bude schopna dodávat na Zemi informace o úrodě, zprávy geologického charakteru, užitečné pro hledání užitkových nerostů, i mnoho dalších vědeckých údajů. Stanice však bude možné používat i pro vojenské účely, a proto byla zařazena do kategorie zařízení a technologie na pomezí mezi civilní a vojenskou oblastí. V pozemním zařízení, které zachycuje zprávy z družice, je zavedena nejvyspělejší technika.

Čína projevuje zájem o moderní vojenskou technologii, o protitankové a protiletadlové rakety, o vrtulníky a letadla, o spojovací radarovou techniku, o zařízení pro protivzdušnou obranu, o zařízení pro dálkové řízení palby a o námořní techniku. Západní prameny uvádějí, že Čína nakoupila v kapitalistických zemích zbraně za 300 milionů dolarů, přičemž další nákupy za 1 miliard dolarů se plánují. Čína koupila v Anglii 100 kusů letadel typu Harrier, ve Francii mobilní střely Milan, protitankové rakety Hot, vrtulníky Alouette 3 a Super Frélon, v Austrálii letecké motory a vrtulníky. V červenci 1980 podepsaly Čína a Francie dohodu o spolupráci při výrobě vrtulníku Dauphin. Během jednání Keng Piaa s ministrem obrany USA Haroldem Brownem koncem května a na počátku června 1980 bylo dosaženo dohody, že Spojené státy budou Číně dodávat moderní techniku, technologii a některé druhy zbraní. Čínští specialisté navázali kontakty s předními firmami amerického vojenskoprůmyslového komplexu, jako jsou např. IBM Westinghouse, General Motors a Honeywell.

Reálnou vojenskou sílu Číny představují ozbrojené síly, tj. regulérní armáda, místní vojsko, pohraniční a bezpečnostní jednotky a lidové milice. V jejich struktuře připadá rozhodující úloha armádě. Její bojové možnosti určuje několik komponentů. Především k nim patří kvantitativní stránka. Čína má nejpočetnější armádu na světě. Na počátku roku 1980 její počet činil asi 4 360 000 vojáků, přičemž její lidské zdroje pro doplňování armády jsou mimořádně veliké. V současné době je povoláváno do armády jen necelých

15 procent těch, kteří podléhají výkonu vojenské základní služby. Čínská armáda z hlediska doplňování byla a zůstává výběrovou armádou. Pekingské vedení se po dlouhou dobu snažilo kompenzovat slabiny kvalitativní stránky armády (technické a jiné) kvantitativní stránkou. Tento faktor u čínské vojenské síly hraje stále důležitou úlohu a patří i k základním článkům vojenské strategie Číny.

Bojové možnosti čínské armády v převážné míře určuje velmi početná živá síla: na pozemní síly připadá 3 600 000 vojáků. Čínská armáda má značný nedostatek moderních zbraní a techniky (např. letadel, tanků, děl, prostředků protivzdušné obrany, dopravních, spojovacích a jiných prostředků), má nižší palébnou sílu a omezenou palébnou hodnotu. Všeobecně se soudí, že její výzbroj je v průměru na úrovni druhé poloviny padesátých let. Vojenští odborníci se shodují v tom, že není prozatím dostatečně odborně připravena a materiálně zabezpečena vést rozsáhlé moderní vojenské operace. Tento názor potvrdila i porážka vojenské agrese Číny proti Vietnamské socialistické republice. Velmi slabé je vojenské námořnictvo, které není připraveno k vedení rozsáhlejších vojenských akcí na moři.

Druhý komponent, který určuje sílu a bojové možnosti čínské armády, tvoří její kvalitativní stránka — stupeň vybavení čínské armády nejmodernějšími zbraněmi a technikou, zvláště hodnota jejího jaderného potenciálu. Z konvenční výzbroje je příkládán největší význam technické vybavenosti a množství tanků, bojového letectva, prostředků protitankové a protivzdušné obrany a bojových lodí. Avšak nejdůležitějším prvkem v kvalitativní stránce jsou strategické prostředky, tj. raketové jaderné zbraně.

Strategické síly měly na počátku roku 1980 k dispozici: 40—50 raket CSS (dolet 1000 km), 50—70 raket CSS-2 (dolet 2500 kilometrů), 2 rakety CSS-3 (dolet 7000 kilometrů), 90 letadel Tu-16, tj. celkem 182 až 212 prostředků schopných dopravit jadernou náloží na cíl. Čína má asi 300 jaderných pum a hlavic. V době od 12. května do 10. června roku 1980 uskutečnila zkoušku s mezikontinentální balistickou střelou z čínské pevniny směrem k Marshallovým ostrovům ve středním Tichomoří. Střela byla označena jako CSS-4 s doletem 10 000 km. Její vyzkoušení znamenalo, že se Číně podařilo překonat základní technické potíže a pokročit v elektronice a výpočetní technice.

Technické parametry rakety CSS-2 umožňují zasáhnout cíl zhruba na celém

území jihovýchodní Asie, v Indii, Japonsku a zčásti v asijské části Sovětského svazu. Raketa CSS-3 umožňuje plánovat úderů na cíle v prostorech severně Melbourne a Vancouveru, v Perském zálivu a v Sovětském svazu. Raketa CSS-4 může zasáhnout jakékoli místo na zeměkouli, tedy i na území Spojených států a západní Evropy. Předpokládá se, že v omezeném množství se do výzbroje armády dostane v polovině osmdesátých let.

Čínská jaderná síla v porovnání s jadernou silou Sovětského svazu a Spojených států je mnohonásobně nižší a je těžko srovnatelná. To dokazuje i smlouva SALT 2, uzavřená mezi SSSR a USA v roce 1979. Jaderná síla Číny má prozatím omezený charakter a může způsobit pouze částečné zničení. Přesto se stala již nyní strategickým faktorem v regionálním měřítku, tj. v Asii, i v měřítku celosvětovém. Pekingské vedení jí může využít k hrozbě, zvláště vůči sousedním státům, které nevlastní jaderné zbraně. Je nezbytné mít ji na zřeteli při analýze hlavních tendencí mezinárodního vývoje, především jeho vojenskopolitických aspektů. Navíc raketová jaderná zbraň zaujímá již 10–15 let klíčové místo v militarizaci a ve vojenské výstavbě Číny. Na její rozvoj připadá přes třicet procent vojenských výdajů.

Pekingské vedení zdokonaluje organizaci armády a vojenskou strategii. Tato strategie není již určována jen tzv. lidovou válkou, ale požadavkem vést soudobou válku. Generální štáb čínské armády uspořádal v červenci 1979 seminář o moderních poznatcích vědy a techniky a o požadavcích vedení moderní války. Zúčastnili se ho vedoucí příslušníci všech složek armády, pracovníci výboru pro vědu a techniku národní obrany, vybraní posluchači různých vojenských škol. Zdokonaluje se i organizace strategických sil, tzv. druhá dělostřelecká správa, tj. velení strategických jaderných sil, které mělo dříve 10 raketových jednotek. Nyní jsou raketové jednotky umístěny na 150 základnách. Zvyšují se i počty těžké bojové techniky u jednotek. Počet tanků u tankových pluků se zvýšil z 30 na 90 a u tankových divizí z 200 na 300. V pozemních silách byly zřízeny tzv. úderné skupiny v boji s tanky. Tyto úderné skupiny mají 3 až 4 tisíce vojáků a bojovou techniku

k boji s tanky (dělostřelectvo a protitankové rakety).

Ve výstavbě svých ozbrojených sil zůstává Čína nejméně o jednu generaci v porovnání se Sovětským svazem a Spojenými státy. Četné nedostatky čínské armády, např. malou pohyblivost vojsk, technickou zaostalost letectva, tankových vojsk, slabiny v systému spojení a velení, v plánování, v organizaci armády, v morálně politickém stavu vojsk a další, ukázala agrese Číny proti Vietnamské socialistické republice. Přesto Čína disponuje značnou vojenskou silou, největší v Asii (mimo SSSR). Její ozbrojené síly mají bojové prostředky k vedení konvenční a v určitém rozsahu i jaderné války. Může vést tzv. vleklou válku, která má postupně vyčerpávat protivníka. Z těchto skutečností vyplývá, že čínská vojenská síla představuje nebezpečný vojenskopolitický fenomén.

Pekingské vedení rozmístilo více než polovinu své armády, velkou část vojenského letectva, většinu jaderných prostředků a velký počet jednotek lidové milice podél sovětsko-čínské a mongolsko-čínské hranice (dohromady měří přes 12 000 km). Pálmilionovou armádu dislokovalo podél vietnamsko-čínské hranice (měří 1600 km). Část jednotek čínské armády se nachází též na laosko-čínské hranici.

Vojenskopolitické a vojenské možnosti Číny v Asii a ve světě limituje fakt, že dosud nemá k dispozici vlastní mezinárodní vojenskopolitický systém, do něhož by byly začleněny další státy. To se snaží pekingské vedení eliminovat orientací na spolupráci s imperialistickými státy a úsilím získat politické a mocenské pozice v zemích třetího světa.

To, že pekingské vedení zvyšuje vojenskou sílu Číny, že působí proti zmírňování napětí a ve prospěch závodů ve zbrojení, agrese a války, vyhovuje strategii imperialismu. Rovněž mu vyhovuje, že Čína je válečným ohniskem proti Sovětskému svazu, Mongolské lidové republice, VSR, Laosu a Kambodži.

Pekingské vedení rozsáhlou výstavbou vojenské síly sleduje cíl urychlit proces přeměny Číny ve významnou vojenskou a politickou mocnost světa. Tohoto cíle chce dosáhnout do konce století prostřednictvím programu čtyř modernizací a spolupráci s imperialistickými mocnostmi.

СОДЕРЖАНИЕ

Полковник Олдржих Бегоуек, кандидат философских наук, доцент	
Военно-политические аспекты XXVI съезда КПСС	3
Автор, исходя из некоторых итогов XXVI съезда КПСС, разбирает характеристику усилий современного антикоммунизма и обострение международного напряжения, а также экономическую проблематику, как основу обороноспособности социализма.	
Подполковник Ладислав Неезхлеба	
Партийно-политическая работа в обеспечении и реализации задач боевой и мобилизационной готовности местных военкоматов	8
Автор на основе приобретенного опыта из мобилизационных учений, разбирает проблематику партийно-политического обеспечения и предлагает возможную форму отдельных документов для партийно-политической работы.	
Полковник Алоис Колинек	
Роль командиров и коллективов подразделений в укреплении сознательной военной дисциплины	13
Автор рассматривает актуальные вопросы воспитания к сознательной дисциплине и коллективности, а также на важнейшую роль и место командиров в этом отношении.	
ВОЕННОЕ ИСКУССТВО	
Полковник Ян Штефка, кандидат военных наук	
Наступление дивизии с применением ядерного оружия	17
Автор статьи разбирает вопросы касающиеся боя со средствами ядерного нападения противника и из этого вытекающие обязанности командира дивизии и его штаба, далее он рассматривает вопросы восстановления боеспособности войск после нападения противника ОМП, а также отражения контратаки (контрудара) вторых ешелонов (запасов) противника.	
Майор Франтишек Валах	
Оперативные учения	22
Автор, исходя из некоторого опыта в области проведения оперативных учений, разбирает отдельные вопросы методологической последовательности этой формы подготовки командующих, командиров и штабов. Он обращает внимание на целый комплекс мероприятий, которые обеспечивают условия качественной подготовки штабов, войск и тыловых органов и учреждений.	
Полковник Франтишек Скопец	
К оценке боеспособности соединений после нападения ядерным оружием противника	31
Автор статьи на основе приобретенного опыта из различных учений разбирает методику работы и обязанности руководства учением, посреднического аппарата в разглагольствовании обстановки (вводных), потерь в личном составе и боевой технике и способах оценки боеспособности подразделений, частей и соединений после нападения ядерным оружием противника. Указанная методика предназначена для всех генералов и офицеров наземного войска, авиации и ПВО страны, которые принимают участие в учениях в должности посредников или руководства учением.	

Подполковник Йиржи Дивиш

Пункт управления начальника разведки фронта 36

Автор статьи разбирает организацию и роль пункта управления, обращая особое внимание на организацию отдельных центров управления и содержание их работы, а также на организацию узла связи.

Полковник Яромир Ланк, кандидат военных наук, доцент

Повышение живучести боевых порядков ракетных войск и артиллерии . . . 39

Автор разбирает повышение живучести боевых порядков ракетных войск и артиллерии, обращая особое внимание на инженерное оборудование, повышение защитных свойств местности и боевой техники, рассредоточение подразделений частей РВА, их маскировку, а также защиту от оружия массового поражения противника.

Майор Ярослав Дочкал, кандидат военных наук
полковник Франтишек Филип

К анализу управления боевой подготовки авиации для создания банки данных 47

Авторы разбирают новый способ и качественное содержание в создании автоматизированных систем управления и руководства, т. е. подготовку данных для банки дат к методике анализа руководства боевой подготовкой личного состава авиации.

Генерал-майор Ян Франко

Влияние погоды на организацию защиты войск от химического оружия противника 55

Автор разбирает отдельные элементы, которые влияют на возможное воздействие химического нападения и на организацию защиты. Он рассматривает следующие элементы: степень вертикальной устойчивости воздуха, направление и скорость ветра, температуру воздуха и почвы, дождь и ливень, а также относительную влажность воздуха. Кроме этого он рассматривает три группы условий погоды, которые влияют на оценку воздействия химического оружия.

Генерал-майор Богумил Индра

Особенности медицинского обеспечения в ходе ведения совместных операций 65

Автор, исходя из характеристических черт возможной войны, разбирает особенности медицинского обеспечения в ходе ведения совместных действий войск. Он обращает особое внимание на вопросы и мероприятия взаимодействия между медицинскими службами отдельных армий, на выделение сил и средств медицинского обеспечения, а также на снабжение медицинским материалом.

ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Современные требования на управление войсками 70
Проблемы информационной работы штабов 78

ИНФОРМАЦИИ

Полковник Владислав Рыбецки, кандидат военных наук

К военной силе и к военным возможностям Китая 83

Автор статьи рассматривает экономический и научный потенциал Китая и, исходя из указанного, делает заключение о его военной силе. Автор далее занимается разбором производства оружия и сотрудничеством с империалистическими государствами в области военной подготовки страны.